

P.01 Zadání architektonické soutěže

Obnova parku na Mírovém náměstí v Hodoníně

1. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

1.1. definice zájmového území

Zájmové území tvoří tři části s rozdílným charakterem:

- **park** obdélného tvaru zaujímající největší plochu řešeného území a zároveň určující charakter celého území;
- **komunikace a chodníky** tvořící obvod parku;
- **předprostor ZŠ Mírové náměstí**.

Park (1.) tvoří spolu s obvodovými komunikacemi a chodníky (2.) většinu plochy zájmového území a jsou předmětem projektové části soutěže. Předprostor (3.) základní školy je předmětem ideové části soutěže. Zájmové území a jeho členění je zobrazeno v soutěžním podkladu P.02.

Rozsah zájmového území je závazným požadavkem.

Z jihovýchodu, jihozápadu a částečně i ze severozápadu jasně vymezuje řešené území stabilizovaná, převážně řadová zástavba rodinných domů. Severovýchodní hranici tvoří oplocení areálu domova mládeže, jehož budova je orientovaná směrem do parku. Hlavní vstup do areálu se nachází ve středu oplocení a navazuje na něj menší parkoviště. Severozápadní straně území dominuje památkově chráněná budova ZŠ Mírové náměstí. Ustoupením od uliční fronty vytváří reprezentativní předprostor přímo ve středové ose celého území, který je od parku oddělen pouze nízkým plotem.

Rozloha zájmového území je 1,99 ha. Terénní konfigurace je velmi mírně svažitéa jihovýchodním směrem s celkovým převýšením 2 m. Kratší strana zájmového území má 70 m, delší strana pak 284 m.

1.2. širší vztahy

Mírové náměstí je hlavním veřejným prostorem a těžištěm městské čtvrti Na Dílech a je jedním z mála městských parků Hodonína. Nachází se v krátké docházkové vzdálenosti od centra města a je velmi dobře dostupné pro obyvatele dalších městských částí. Čtvrť Na Dílech je charakteristická svou kompaktní, převážně nízkopodlažní řadovou zástavbou a pravidelnou uliční sítí. Veřejný prostor má uchopitelné měřítko. Ze severu je čtvrť striktně vymezena železničním koridorem, z východu přechází do modernistické struktury panelového sídliště podél ul. Brandlova a z jihu navazuje na starší zástavbu podél ul. Štefánikova. Ze západní strany navazuje na zástavbu centra města, které je soustředěné podél Národní třídy. Vyjma severní hranice navazuje čtvrť Na Dílech velmi dobře na strukturu ostatních částí města.

1.3. historie

Park byl založen ve 30. letech 20. století jako centrální část nové výstavní městské čtvrti Na Dílech. Ta vznikala od konce 20. let v souladu se soudobou představou o moderním urbanismu (určitou paralelu můžeme vidět např. v Brně – Králově poli, v zástavbě okolo Slovanského náměstí). Iniciátorem výstavby byl tehdejší starosta Hodonína Karel Berka, původní profesí učitel. Stavební dominantou nejen náměstí, ale celé čtvrti, se stala budova základní školy (dokončena v roce 1931) s prvky pozdního modernismu. Autorem návrhu je architekt Antonín Blažek. Sochařská výzdoba školy pochází od akademického sochaře Julia Pelikána. V sousedství základní školy se nachází bývalá budova Masarykovy živnostenské školy z roku 1930, dnešní průmyslová škola stavební. Autorem původního řešení byl architekt Jaroslav Grunt. Na zájmové území navazuje ze severovýchodní strany domov mládeže, který byl realizován rovněž podle návrhu Jaroslava Grunta. Funkcionalistický objekt po několika přestavbách zcela ztratil svou původní podobu. Výstavba nové čtvrti byla velkým stavebním počinem, kterým město reagovalo na své potřeby a zároveň budovalo svou identitu v tehdy mladé Československé republice.

Po svém založení měl park okrasný charakter s formálním prostorovým uspořádáním. Ulice Pravoslava Veselého a Muchova ho protínaly a rozdělovaly na tři části. Travnaté plochy doplňovaly květinové záhony a mezi dřevinami měly převahu listnáče. Součástí parku byly pergoly s růžemi. V období poválečné rekonstrukce a dále od 50. let se park stal „lidovějším“, přibýly dětské herní prvky, vodní prvek, postupně se měnila skladba dřevin, přibývaly jehličnany, květinové záhony nahradily keřové skupiny. Park přestal být průjezdný a prostorově se tak scelil.

I přes svůj potenciál park postupně upadal, výsledkem toho chátrání je jeho současný stav.

1.4. současný stav

Na současně podobě zájmového území se podepsala léta nedostatečné údržby a nekoncepčního přístupu.

Uvnitř parku převažují travnaté plochy doplněné skupinami dřevin. Zejména mladší dosadby jsou bezkoncepční, porosty jsou zahušťovány. Keře lemující park vytvářejí spolu s kovovým zábradlím prostorovou bariéru, vstup do parku je možný pouze na určených místech navazujících na uliční síť. Dendrologický průzkum je podkladem P.04.

Asfaltový povrch cestní sítě parku je ve velmi špatném stavu, stávající mobiliář je již dožilý a má daleko k pohodlnosti. Prvky dětského hřiště jsou na hraně životnosti (houpačky, pískoviště, houpadla a prolézačka) a chybí herní prvky, které by mohly přilákat další uživatele. Hřiště je teď svým zaměřením určeno především malým dětem (s výjimkou houpaček), schází zde prvky pro větší děti a teenagery. Na celém prostoru je znát nejen fyzické, ale i morální zastarání.

Předprostor školy je volná plocha se vzrostlými stromy a keři podél plotu, přístupové cesty jsou ve špatném stavu a v prostoru chybí vybavenost.

1.5. využití

Park na Mírovém náměstí vznikl a desítky let fungoval jako reprezentativní veřejný prostor a místo k setkávání. V současné době je vnímán jako poničené, a ne příliš bezpečné místo. Provází ho „špatná pověst“ prostoru, kde se soustřeďují nevhodní návštěvníci. Jeho využívání coby pobytového a relaxačního místa s roky klesá úměrně jeho nedostatečné údržbě. Nejčastějším důvodem, proč místní do parku zavítají, je zkrácení cesty (nejen do školy), ale vydávají se sem i za procházkou mezi stromy, relaxací, odpočinkem a kvůli dětskému hřišti.

Předprostor základní školy je využíván minimálně, veškeré dění je redukováno na příchod do budovy a odchod domů. Improvizovaným prostorem pro sport, environmentální edukaci i hru se stal park.

Dopravní zatížení komunikací lemujících park je nízké, výjimkou je pouze „dopravní špička před začátkem vyučování. Tyto komunikace slouží zároveň k podélnému parkování obyvatel přilehlých domů, případně zaměstnanců a návštěvníků blízkých institucí.

1.6. charakteristika uživatelů zájmového území

V rozporu s jeho pověstí je v parku poměrně živo, dochází sem veřejnost organizovaná (instituce v blízkosti parku) i neorganizovaná (jednotlivci). Zástupci obou skupin byli v rámci přípravy projektu osloveni a přizváni ke spolupráci na podkladech pro toto zadání.

instituce

Instituce vyskytující se v okolí parku představují uživatele s významným potenciálem, proto je třeba je zahrnout do spolupráce na projektu obnovy parku. Jejich „klienti“ (děti, žáci, obyvatelé, návštěvníci) mohou do parku chodit pravidelně a organizovaně – tzn. v režimu, který je do jisté míry kontrolovaný a lze v něm předcházet či řešit konfliktní situace, z nichž má část veřejnosti obavy.

- ZŠ Mírové náměstí
- MŠ Mozaika (pracoviště v ulici Pravoslava Veselého)
- Dětský domov Hodonín
- Domov na Jarošce (sociální služby lidem s duševním onemocněním)
- Komunitní centrum Křesťanského společenství

Výraznou skupinou uživatel jsou žáci přilehlé ZŠ, kterým park slouží jako sportoviště, protože škola mimo hřiště nevlastní sportovní areál a nemá ani žádné vhodné pozemky k jeho vybudování v budoucnosti. Každý den školní výuky sem chodí spolu s učitelem několik tříd běhat kratší i delší tratě. Dopoledne je park místem pro každodenní vycházky a hru žáků předškolního ročníku a odpoledne ho využívají děti z družiny. Obdobně využívají park děti z MŠ a dětského domova.

jednotlivci

Velmi častými návštěvníky parku jsou malé děti s doprovodem, ať už se jedná o rodiče, prarodiče nebo starší sourozence. Na hřišti se schází i náctiletí, kteří ho využívají tak, jak je, například k nácviku parkuru a skákání salt do přineseného molitanu.

Pravidelnými návštěvníky v podstatě všech částí parku jsou lidé se psy. V malém počtu jsou zde během celého dne i ve večerních hodinách.

Do parku také dochází lidé bez domova, zdržují se stejně jako „omladina“ na několika lavičkách, kde pokuřují či popíjejí. Právě s přítomností bezdomovců, uživatelů návykových látek a malých či větších obyvatel nedalekých domů se sociálními byty se pojí nedobrá pověst místa. Toto povědomí má rasový podtext.

1.7. místní kvality

Přestože je park v současné době vnímán jako území s problémovou pověstí, kterému se řada obyvatel vyhýbá, existuje zde shoda na základních kvalitách území, jimiž jsou především vegetační prvky – dřeviny a travnaté plochy a s nimi spojené příjemné pocity, které vyvolává zeleň ve stavebně kompaktní městské čtvrti. Během sociologického šetření a aktivit s veřejností často rezonovaly vzpomínky na dřívější atmosféru parku, na pobyt a hry v něm, cesty z a do školy. Zájmové území je přirozeným těžištěm lokality s uchopitelným lidským měřítkem veřejného prostoru. Za charakteristické kvality lze také považovat blízkost centra města. Specifikem místa je skladba potencionálních uživatelů parku. Nejedná se pouze o zájem veřejnosti, ale také o zájem institucí sídlících v blízkosti, které chtějí park užívat.

2. PROJEKTOVÝ ZÁMĚR

Cílem projektu obnovy Mírového náměstí v Hodoníně je vytvořit kultivovaný veřejný prostor určený primárně k odpočinku a relaxaci, který bude zároveň sloužit pro konání sportovních i vzdělávacích aktivit přílehlých institucí a pro příležitostné pořádání kulturních akcí. Park na Mírovém náměstí by měl nabízet využití všem generacím, pomoci naplňovat společenský potenciál městské části a soudobou interpretací by měl navázat na doposud rezonující původní identitu místa. V širších souvislostech lze od projektu očekávat rehabilitaci veřejného prostoru, oživení zájmu obyvatel o jeho podobu a postupné budování vzájemné důvěry mezi městem a veřejností.

2.1. záměr projektu

Požadavkem města je obnovit prostor kvalitně, funkčně a udržitelně. Důležitou součástí projektu obnovy Mírového náměstí je proto zapojení místních obyvatel do plánování a proměny místa. Za tímto účelem vznikla průběžná veřejná anketa, pracovní setkání zástupců přílehlých institucí a odpolední kulturně-společenská akce s veřejným projednáním a diskusí k obnově prostoru. Informovanost a větší zapojení do projektu podpořily aktivity pro zájemce z přílehlých vzdělávacích institucí.

Záměrem aktivit probíhajících v přípravné fázi projektu bylo seznámit veřejnost s plánovanou obnovou místa, identifikovat potřeby a požadavky co nejširšího spektra potencionálních uživatelů území a poskytnout lidem možnost vyjádřit své podněty k jeho využití.

Součástí přípravy projektu byla vstupní analýza prostoru, jejímž cílem bylo zjistit, jak místo funguje a jak je propojené s bezprostředním okolím. Podrobný výstup z tohoto sociologického šetření a ze zapojení veřejnosti do přípravy projektu je v příloze P. 08.

Park (1)

požadavky vzešlé ze spolupráce s veřejností, institucemi a městskými organizacemi:

- **celková kultivace a oživení parku** jako součásti přirozeného rekreačního místa městské čtvrti
- **zlepšení funkčního využití parku**, které by mělo reflektovat potřeby různých skupin uživatelů, a **vytvoření podmínek pro setkávání a trávení volného času**, včetně navrácení společenského života do území:
 - při řešení území myslet na všechny cílové skupiny (děti, žáky a pedagogy ZŠ a MŠ, seniory, rodiče, pejskaře, sportovce apod. – viz kap. 1.5. „využití území“)
 - rozdělit území do různých ploch podle jejich naplně a užívání, přičemž by park měl nabídnout plochy s odlišným charakterem: otevřené i komornější, místo s klidem na čtení apod.
 - vymezit v území víceúčelovou „zelenou“ plochu bez konkrétní naplně – tj. vhodnou pro volnočasové aktivity: školní a společenské akce i hry typu frisbee, pétanque, míčové hry apod.
 - umístit v území několik dětských hřišť / herní prvků, a to pro více věkových skupin dětí
 - kvalitně vyřešit cestní síť, a to včetně hierarchické struktury (hlavní cesty, vedlejší cesty, procházkové cesty) a materiálového řešení; navrhnout některé cesty tak, aby mohly sloužit i jako běžecká trasa
 - zvážit možnost umístění prvků dopravního hřiště (křižovatky, plac na trénování jízdy na kolech, odrážedlech apod.) v území
 - zvážit možnost umístění street workoutových prvků a prvků venkovní posilovny v území
 - zvážit v rámci území umístění vodního prvku s uzavřeným koloběhem vody, např. trysky v úrovni terénu, fontánu využitelnou i pro osvěžení kolemjdoucích (prvek bude napájen z vodovodního řadu)

- brát ohled na životní prostředí různých druhů zvířat v území (ptáci, veverky, ježci, kuny)
- **zajištění chybějící vybavenosti** v návaznosti na požadavky a podněty místní veřejnosti a institucí:
 - umístit do území sociální zázemí: 1 WC ženy, 1 WC + 1 pisoár muži, 1 hendikep + přebalovací pult + dětské WC
 - území dostatečně saturovat kvalitním a různorodým mobiliářem, který bude náležitě komfortní (lavičkami s opěradlem a nekovovým sedákem, které jsou vhodné i pro seniory; piknikovými stoly; odpadkovými koši; stojany na sáčky pro psí výkaly; stojany na kola apod.)
 - instalovat v území pítka
 - zvážit možnost dočasného či trvalého začlenění uměleckého prvku do území
- **řešení bezpečnosti a vandalismu:**
 - umístit do území zázemí pro správce parku (správce parku bude mít na starosti provoz sociálního zázemí parku), zázemí správce by mělo umožnit uskladnění a půjčování např. sportovního náčiní a piknikových potřeb – v přiměřeném rozsahu, nebude se jednat o půjčovnu
 - zakomponovat do území prvky technického zařízení – bezpečnostní kamery (výstup z kamer bude sveden na centrální pult městské policie)
 - podpořit bezpečný noční pohyb a pobyt v území instalací odpovídajícího veřejného osvětlení
- **uplatnění kvalitního a sdílného krajinářského řešení**, které bude využívat principy modrozelené infrastruktury a odpovídat kontextu a charakteru místa:
 - zachovat v území co nejvíce stávajících zdravých vzrostlých stromů, které jsou dnes veřejností vnímány jako největší hodnota parku
 - navrhnout obnovu stromového patra s ohledem na klimatické změny a schopnost dřevin se adaptovat na změnu klimatických podmínek a zároveň navrhnou druhovou skladbu kosterních dřevin
 - prosvětlit území, zejm. obvod parku
 - zvážit možnost navržení květinové výsadby v území; brát v potaz náročnost údržby
- **uplatnění inovativního a příkladného celkového řešení**, které bude dlouhodobě udržitelné a zohlední nejen finanční možnosti údržby města, ale i současné globální environmentální problémy
 - stanovení principu hospodaření s dešťovými vodami, umožnit jejich zasakování, retenci a využití pro závlahu
- **další rozvoj parku:** zázemí pro správce by mělo v budoucnu umožnit rozšíření např. o kavárnu / kiosek

požadavky DOSS:

odbor životního prostředí

- (BUDE DOPLNĚNO)

odbor správní činnosti:

- bude respektována vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

Obvodové komunikace a chodníky (2)

požadavky vzešlé ze spolupráce s veřejností, institucemi a městskými organizacemi:

- navrhnout odpovídající řešení prostoru mezi parkem a uliční frontou řadových domů
- zorganizovat dopravu v pohybu
 - navrhnout odpovídající dopravní řešení s přihlédnutím k širším dopravním vztahům
 - navrhnout zklidnění dopravy a organizaci prostoru ulic s důrazem na zranitelné účastníky provozu (pěší), zejm. navrhnout bezpečný průchod chodců k základní škole a na dalších potřebných místech
 - snížit bariérový efekt automobilových komunikací
- zorganizovat dopravu v klidu
 - umožnit parkování podél komunikací, zadavatel preferuje zachování cca 45 (informativní součet zaparkovaných vozidel) parkovacích míst
 - v docházkové vzdálenosti ZŠ umístit místa K+R
- integrovat nádoby na tříděný odpad, které se v současnosti nacházejí v jihovýchodním rohu řešeného území a před Dětským domovem

Předprostor základní školy Mírové náměstí (3)

požadavky vzešlé ze spolupráce s veřejností, institucemi a městskými organizacemi:

- ctít reprezentativní charakter prostoru
- navrhnout řešení předprostoru školy s vazbou na park a obvodové komunikace
- vytvořit podmínky pro setkávání a trávení volného času s respektem k charakteru místa
- předprostor dostatečně doplnit mobiliářem (lavičky, odpadkové koše, stojany na kola, koloběžky)
- zachovat stávající vstupy do předprostoru
- respektovat stávající oplocení školy, které sice není památkově chráněné, ale během poslední opravy se k němu takto přistupovalo. Oplocení k budově historicky náleží a dotváří její nejbližší prostředí

požadavky DOSS:

odbor správní činnosti:

- bude respektována vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

2.2. ekonomické požadavky projektu

Předmětem následné zakázky na zpracování projektové dokumentace a souvisejících činností budou tyto části zájmového území: park (1) a obvodové komunikace a chodníky (2).

Soutěžní návrhy by měly respektovat finanční limit **48 mil. Kč bez DPH** na celkovou rekonstrukci vybraných částí zájmového území, tedy bez předprostoru základní školy Mírové náměstí (3).

Řešení by mělo vycházet z finančních možností města na údržbu parku a být tak v souladu s dlouhodobou udržitelností jeho budoucího užívání a péče o něj. Současné odhadované náklady na údržbu parku jsou ve výši 480.000,- Kč za rok (průměr za pět let, vč. mzdy správce parku). Vzhledem k předpokládaným změnám v řešeném území lze očekávat navýšení těchto nákladů.